

Uredništvo:
Maribor, Koroška c. 5

Brezplačna priloga „Slov. Gospodarja“

Upravništvo:
Maribor, Koroška c. 5

Marko Kranjc:

Odlike kmeškega stanu.

Božja narava in trdo delo, zdravo družinsko in občestveno življenje, domači običaji: vse to vtisne kmetovi osebnosti in značaju poseben žig.

Preprostost

Je prva poteza pristnega kmeta. Preprost v jedi in pijači, v obleki in noši, v hišah in stavbah. Preprost v zabavi: za naravo mu je družina najprvo razvedrilo. Preprost, jasen, odkrit in pošten je v gospodarskih poslih. Preprostost je pogoj kmetovega obstoja. Ako kmet hoče ostati hranitelj naroda ter roditelj telesno in duševno zdravih potomcev, mu veljaj pravilo: »Živi, kakor nekdanj; govori, kakor sedanj!« t. j.: združuj staro preprostost v življenju z novodobno izobrazbo in napredkom!

Zdrav ponos

Je druga odlika kmetova. Kmetški stan je najstarejši, najvažnejši, najsvobodnejši! Kmetški človek, najsi bo kmet ali delavec, je gospodar in zapovednik! S kakim ponosom vihti hlapec svoj bič nad konjem! Vsak kmetški delavec in viničar se zaveša, kako koristno je za celokupnost njegovo delo! Ta zavest in blagoslov, ki ga njegovo delo prinaša celokupnemu gospodarstvu, vzbuja v njem radost in zadovoljstvo nad svojim delom, ki ga fabriški delavec redko pozna! Kmet pa je lahko ponosen tudi na poštenost, ki je pri njem doma, ki pa se najde tem težje, čim bolj se kdo od kmeškega stana oddalji!

Kmetu očitajo, da je starokopiten, ker se rad starih navad drži. Toda to ni starokopitnost, marveč zdrav

konservativizem!

(latinsko: konservare = ohraniti). Kmet je konservativen v dobrem smislu: drži se preizkušenega dobrega, starega; dopušča pač zboljšanje, nikdar pa ne prevrata; pri napredku pazi na preizkušeno dobro. Stara nit naj se nikdar ne pretrga, ampak naj se prede dalje. Kmet spoštuje, kar se je skozi dolga stoletja izkazalo kot dobro in dragoceno. V tej konservativnosti je kmetu narava vodnica: Le zemlja ostane, ki jo kmet obdeluje! Le narava ostane, ki v njej živi! Nespremenljivo se vračajo letni časi in z njimi ista kmetška opravila! Tudi kmetova družina je nekaj trajnega, stalnega; skozi stoletja sedi na isti grudi. Vse to vpliva na kmetško dušo. Tudi ona se počasi spreminja, kakor da se zaveda svete naloge, ki jo ima kmetški dom: ohraniti in izročiti potomcem stare običaje, izročiti strah božji in poštenost in vernega duha! Kmet živi v svojih navadah v preteklosti, in prav s tem si zagotavlja bodočnost! Kdor nima preteklosti, tudi bodočnosti nima! Kmetški stan je varuh starih navad in izročil očetov!

Ravno duhu zdrave konservativnosti se ima kmetški stan zahvaliti, da se je njegova stanovska kmetška kultura

ohranila skozi tisočletja: zidava hiš po načrtu, ki so na njem delali mnogi rodovi stoletja; zidava cerkev, kapelic, križevih potov; narodne noše, za vsako priliko, za vsak stan posebne; stare kmetške navade ob rojstvu, krstu, poroki, gostijah, razveseljevanjih in pogrebih; razmerje med možem in ženo, starši in otroci, gospodarjem in posli ter med sosedi: vse je urejeno po starodavnih navadah. Umetnost, ki se kaže v pohištvu in posodah, na krožnikih, vrčih, peči, omari, škrinji, mizi, stoli — vse pristno in solidno in pošteno napravljeno doma. Dalje: narodne pesmi in napevi, pravljice in legende in basni — vse sloni na tej važni svojstvenosti kmeškega stanu, na zdravem konservativizmu. In končno: da narod ohrani svoj jezik: tudi to je sad kmetške konservativnosti. Tega zlasti Slovenci ne smemo pozabiti!

Še ena poteza odlikuje kmeta:

globoka vernost.

Vera, vsajena nadnaravno v dušo, se prav v kmetu posebno poglubi! Kmetijstvo je najboljša šola vernosti! Božja narava, v kateri živi, kmeta naravnost vleče k Stvarniku! Kamorkoli obrne svoje oko, vse ga spominja Nanj, Očeta vseh stvari: vsaka cvetlica, vsaka travica, petje škrjančkovo in piš vetra, grmenje in strela, vse mu govori o Bogu; povsod srečava Boga! Vsa narava mu je tempelj Najvišjega, v kojega rokah je kmetova sreča. Kmet čuti blagoslov, ki prihaja od zgoraj, vsak dan pri delu svojih rok. Kmet ve, da je zapuščen, če ga Bog zapusti. Neposredno je navezan na Boga! Kmet orje in vlačí in koplje in seje: toda Bog je, ki daje rast ali pa ne! Kmetovih dohodkov končno ne odloča njegovo delo, marveč žive sile narave božje, ki mu služijo, z njim delajo. Kako lepo pravi Gospod: Božje kraljestvo je kakor če človek poseje seme v zemljo; človek lahko spi ali vstane podne in ponoči, seme vzklije in raste, da človek ne opazi, ker zemlja sama donaša sad, najprej steblo, potem klas, končno poln sad v klasu. In ko je rodila sad, pošlje človek srp, ker žetev je prišla (Marko 4, 26—29). Kdo vodi kmetu solnce na vedro nebo, da se razvije kal semena? Kdo prevleče nebo z oblaki, da o pravem času zaliva setev? Kdo mu odreče oboje? Noben človek! Nobena tehnika, niti najpopolnejša ne! Le k Večnemu lahko moli, ko spravlja setev na njivo; le Njemu se lahko zahvali, ko bogata žetev pade pod srpom. Le Njemu lahko reče: »Zgodi se tvoja volja!«, ko mu toča muči nade.

Tako kmetovo življenje v naravi jači njegovo vernost in pobožnost ter mu ustvarja neizmerno bogastvo notranjega življenja, iz katerega črpa vedno novih moči. To notranje versko življenje se pojavlja vsepovsod tudi na zunaj: križ na vseh potih kaže, kako globoko korenini nauk o križu v srcu kmeškega ljudstva. Tudi dejstvo, da noben stan ne daje ljudstvu toliko duhovnikov kakor kmetški stan, glasno govori o visoki stopnji notranje vernosti kmeškega ljudstva. Zato tudi hitijo od vseh strani, po ure in ure da-leč kmetje skupaj, da slišijo »Glorijo« novomašnika, ki je izšel iz njihovih vrst!

Kmet! Te odlike naj te usposabljaajo, da moreš izvrševati najtežavnejšo in najvažnejšo nalogo na svetu, ki Ti jo je dal Najvišji:

da hraniš ter telesno in duševno prerajáš človeštvo!

Nazaj v planinski raj . . .

(Povest o boli slovenskega človeka.)

(Dalje.)

V.

V srečo in zadovoljstvo družinskega življenja pri Martinovih se je naselilo zlo. Prikradlo se je v hišo ter se ni dalo pregnati. Bilo je proti večeru neke nedelje, ko se je Martin vrnil domov. Z Miho sta bila v Bistrici, kjer sta obiskala Hribarjevega Frančka. Martin je bil ob svojem odhodu dejal, da se vrne proti osmi uri zvečer, pa se je vrnil skoro dve uri preje; Frančkova Mica je bila namreč zbolela in nista hotela motiti. Zato sta preje odšla kakor sta menila. Ko je stopil Martin v kuhinjo, je zastrmel: skupaj z

njegovo ženo Tončko je bil v prijaznem in prešernem razgovoru delovodja Lojze. Vrgel je jezen pogled na oba, se zavrtel ter izginil iz hiše ne meneč se za Tončkine pozive, kam gre in da naj se vrne. Tedaj mu je postalo vse jasno; jasne so mu postale prijazne besede, s katerimi je Lojze obsipaval v fabriki Tončko, jasni njegovi pogledi, s katerimi je kradoma ter izpod čela spremljal vse njene gibe, jasno, zakaj je tako hitro in uspešno posredoval radi Tončke pri tovarnarju. Niti slutil pa ni, kaj se dogaja za njegovim hrbtom. Danes je doživel, da mu je postalo vse jasno. Blodil je po mariborskih ulicah, stopil v slovensko cerkev, kjer je bil ravno misijon ter z medlo pozornostjo sledil pridigarju, ki je rotil k ljubezni, bratstvu in odpuščanju, ter nadaljeval potem svojo blodnjo v pozni uri semtertje. Tuhtal je težke misli, ki so se mu podile po možganih. Končno je stopil v tisto gostilno v Vetrinjski ulici ter obsedel pri kozarcu do pozne ure. Ko je prišel domov, je Tončka še bdela; šivala je.

»Vlačuga!« je z besnim in divjim glasom bruhnilo iz Martina.

»Martin, krivico mi delaš.«

»Vlačuga!« je siknilo iz Martina.

»Prisegam, da je bil prvokrat pri meni in da je prišel sam. Ven ga vendar nisem mogla vreči. Tako prijazen in dober človek je.«

»Vlačuga!« je udarilo iz Martinovih prsi.

Tončka je videla, da je vsaka beseda zaman. Molčala je. Martin je legel k počitku. Sledila mu je tudi Tončka. Oba nista mogla zaspati. Prebdela sta celo noč v neki mrzlici in notranji razrvanosti. Martin je tuhtal svoje, Tončka zopet svoje; nista pa spregovorila besede. V hišo Martinovih se je naselilo zlo . . .

Martin je hodil na delo ter ni spregovoril z nikomer. Ko je srečal Lojzeta, je uprl vanj hud pogled ter se sploh ni zmenil zanj. Doma se je zabaval z otroci, s Tončko pa ni spregovoril. Otroci so to opazili in so bili žalostni. Z Miho sta hodila skupaj zvečer ven ter si zaupala drug drugemu vse. Bila sta si iskrena in dobra; zato se je vez prijateljstva med obema še prav posebej utrdila. Med ostalimi delavci sta veljala kot kmečka čudaka, ker nista zahajala v njihova društva in ker sta bila pri delu ter izven dela bolj sama zase. Nista jemala časopisov, ki so jih jima drugi vsiljevali. Martin je bral samo »Slovenskega gospodarja«, na katerega je bil naročen že zgoraj pri Sv. Martinu in ki mu je kot glasnik slovenskega ljudstva še prav posebno prirastel k srcu. Martin je bil pač takšen, da je bil zaveden sin slo-

venskega naroda. Večkrat je v tovarni po strani pogledal tega in onega, ki je s sosedom govoril v tujem jeziku, dasi je bil po rodu doma iz slovenske okolice, mariborske. Drugim to pač ni moglo uiti. Toda rekel ni Martinu nikdo ničesar. Močan je bil Martin in dober delavec, da malo takšnih. Za tri je zalegel in to je Lojze dobro vedel in ravnotako tudi drugi.

(Dalje sledi.)

M. Geratič:

Pomlad slovenske mladine.

Pomladno majniško jutro! Solnce vzhaja, rosne kapljice na travnih bilkah se bleste kakor dragoceni biseri. Tisoče živobarvnih cvetk in množica cvetočega drevja razširja opojno vonjavo. Petje in žvrgolenje krilatih pevcev doni po čistem ozračju. Človeku se širi srce v prečudnem ganotju, nehote dvigne svoj pogled k nebu: Hvala Ti, Večni, ki si dal vso to lepoto nam, nevrednim . . .

Pomladno, solnčno jutro! — Podoba mladosti. Pomlad v naravi — pomlad pa tudi v vrstah slovenske katoliške mladine. Ali res? Le poglejte! Tisoče slovenskih fantov, ponos naših fara, se zbira v okvirju prosvetnih društev — v fantovskih odsekih. Bujno, pestro življenje, polno sveže, neugnane mladostne sile klije v teh prosvetnih celicah. Fantje, bodoči gospodarji in bodoči voditelji v naših prosvetnih, gospodarskih in zadržnih organizacijah se zbirajo k resnemu prosvetnemu delu. Res ni mnogo časa, ves dan zariti v vsakdanje težko delo na polju, zvečer pa pō uro daleč na faro, v društveno sobo k poučnemu predavanju, seji, ali k vaji za igro. Po težkem dnevnem delu je počitek sladak. Toda naši fantje vedo, kaj se pravi biti mlad, da je treba vsako priliko izrabiti v svoje dobro. Zato prihajajo radi in z veseljem. Žrtve, ki jih doprinašajo za svojo organizacijo, jim niso v breme, ampak v veselje. Vesela fantovska pesem doni ob pozni večerni uri iz društvenih prostorov ter oznanja, da so zbrani pošteni fantje pri delu za svojo bodočnost. In ko odhajajo po končanem sestanku in sportni uri na svoje domove, se utrga tu in tam vesel, prešern fantovski vrisk, ki pa zveni čisto drugače, kot pa vrisk zakasnelega ponočnjaka.

Mlade, sveže sile hrepenijo po udejstvovanju. Saj ni čuda! Mladost ni umiranje in okostenelost, ampak živahna razgibanost in življenje. Zato se urijo v raznih panogah sporta ne samo mestni fantje, ampak tudi kmetijski. Vedo, da je življenje borba za obstanek, in da v tej borbi vzdrži le oni, ki je fizično močen. Se več! Sportno udejstvovanje ne služi samo telesni jakosti, ampak tudi duševni. V vzorno razvitem telesu mora bivati tudi zdrava duša.

Duševna in telesna čilost je bistvo mladosti. Kaj koristi samo zunanja telesna moč, če pa v notranjosti mladega človeka — v duši ni vse v redu. Če v srcu gospoduje strast, tudi telesna moč ni veliko vredna. Tega se seveda tudi mladina v fantovskih odsekih. Poleg telesa hoče utrditi tudi svojo duševnost. Zato se poslužuje nadnaravnih sredstev, ki jih nudi vera, se rada zbira pri obhajilni mizi, da zajema moči ob tem skrivnostnem viru za boj življenja.

Tekme fantovskih odsekov so izraz notranje sile naših fantov. V plemeniti medsebojni tekmi tekmujejo med seboj v prosveti in sportu. Nič ni zavisti med njimi. Po bratsko privoščijo vsak tudi drugemu uspeh, a obenem se sam kolikor mogoče dobro pripravi, da doseže častno mesto.

Pestro, raznoliko življenje torej polje v fantovskih odsekih. To pa zato, ker je pomlad v naših vrstah. To pomladno razpoloženje temelji v zavesti poštenega fantovstva in upoštevanja večnih načel. Tu intam sicer zasenči kak oblak to vedro razpoloženje, zavihra včasih kak hladnejši val čez to bujno rast. A le za hip! Mladost je polna upanja. Z zaupanjem zre v bodočnost, ko bo neodvisno brstelo in poganjalo to gibanje ter ob času rodilo stotere sadove!

Vse dopise je pošiljati izključno na uredništvo »Našega doma« v Mariboru, Koroška cesta 5, ker za objave dopisov, ki se pošiljajo na kakšen privatni naslov, ne moremo jamčiti.

Smreka nosi srečo.

(Dalje.)

Na božični popoldne so prišli vaški fantje k Rutarjevim na lešnike. Najprej so si ogledali jaslice, ki so jih bili domači trije fantje zelo lepo sestavili. Občudovali so tudi božično drevesce, ki ga je okrasila Minka z lepimi obeski iz peciva, s posrebrjenimi in pozlačenimi orehi in lešniki, z jabolkami in pomarančami in z raznobarnimi papirnatiimi okraski. Minka je prinesla na mizo pehar orehov in lešnikov; mati je narezala potice in oče je prinesel tepkovca. Napili so najprej hišnemu gospodarju, ki je bil krščen za Štefana in je naslednji dan godoval; za njim so napili Štefču, ki je bil najmanjši in najporednejši v družini. Potem so posedli za mizo in se začeli gostiti in šaliti. Minka in Andrej sta si s kratkimi in toplimi pogledi pripovedovala svojo tajno in sladko skrivnost mlade ljubezni.

Alfonz, ki je bil kakor navadno najbolj glasen, je zaklical Minki:

»Spominčka z božičnega drevesca mi pač ne odrečeš, Minka!«

Minka, ki je bila vsa razigrana v svoji prikrivani sreči in svojem tihem veselju, je stegnila roko in odtrgala prvi obesek, ki ji je bil pri roki, ter ga ponudila Alfonzu. Njeno oko pa je med tem iskalo Andreja.

Alfonz je dvignil dar, ki ga je dobil iz Minkine roke in ga pokazal z bahavim ponosom: »Srce mi je dala!«

Minka je bila v nepazljivosti res odtrgala srce iz medenega kruha; ko je to opazila in videla Alfonzovo bahavost, se je malobrižno nasmehnila in začela deliti še drugim fantom v dar obeske z božičnega drevesca. Samo Andreja je kakor nalašč zanemarila. Alfonz se mu je škodljivo smejal:

»Meni srce — tebi pa nič!«

Andrej se je oglasil s hlinjeno pobitostjo:

»Minka, zame nimaš spominka?«

Minka se mu je nasmehnila in ga pobožala s prikritim pogledom. Od drevesca je odlomila majhen smrekov vršiček in mu rekla:

»Vidim, da imaš tako cvetje posebno rad, ko nosiš v gumbnici smrekov vršiček. Kdo ve, kaj naj to pomeni. Naj ti zatakneš še tega, da se ti lepše poda.«

Zataknila mu je mali trivrhasti vršiček k prejšnjemu tako, da mu je naredila v gumbnici lepo zeleno šesterozarno zvezdico, ki se je lepo podala na temni podlagi njegove praznične obleke. Ko mu je zatikala vršiček, mu je z očmi ponovila besede, katere mu je bila poslala v voščilo in odgovor na njegovo vprašanje. On se je zahvalil za vse tudi samo s tihim pogledom.

Alfonz se mu je glasno smejal in klical:

»Meñi medeno srce — tebi bodeči vršiček!«

»Kakor kdo zasluži!« je odvrnil Andrej s porednim nasmehom. Niti zameril ni temu domišljavemu bahaču.

Od peči se je oglasila stara teta Mreta, ki je rada porabila vsako priliko, da je kaj povedala in nevedno mladež poučila:

»Alfonz, to pa ni prav, da se norčuješ iz smrekovega vršička. Smreka nosi srečo. Ti povem zgodbo, ki mi jo je pripovedovala moja stara rajnka mati. Bog ji daj dobro. Ta zgodba je resnična, da veš, in nas uči, da ne smemo smreke zaničevati. Nekoč so šli — tako mi je pripovedovala rajnka stara mati — trije mladeniči na potovanje. Srečali so lepo gospo, ki je ponudila vsakemu lepo smrekovo ve-

jico z naročilom, naj dobro pazijo na njo, ker jim ta vejica prinese srečo. Dva sta se tem besedam smejala in sta zavrgla vsak svojo vejico; tretji pa jo je zataknil za klobuk in skrbno pazil nanjo. Čez noč se mu je smrekova vejica spremenila v čisto zlato. Ko sta druga dva to videla, sta se vrnila in iskala vsak svojo vejico, pa je nista našla, ker je nista bila vredna. Zato rabimo smreko tudi za božično drevesce, ker pomeni vso srečo in ljubezen in milost, ki nam jo je Bog poslal po svojem Sinu iz nebes. In v starih časih je bila pri nas še lepša navada, da je fant postavil svojemu dekletu velik smrekov mlaj v prvem majniku, potem ko sta se bila zares zmenila. Tisti mlaj je pomenil ljubezen, ki jo je fant obljubil in srečo, ki jo je želel dekletu. Danes ne razumete več takih reči in se samo narčujete iz vsega tega. Pomnite dobro, da smreka pomeni srečo.«

Alfonz se je nasmejal:

»Nocoj se spremeni Andrejev vršiček v čisto zlato in mu prinese srečo. Alo, Minka, še nam vsakemu tak vršiček!«

»Kdor ga ni vreden, ga ne dobi!« se je smejaje odrezala Minka.

Andrej je zadovoljno kimal, kakor bi ji hotel zatrditi: Da, veliko srečo mi je prinesel ta smrekov vršiček, Minka, predraga.

Kmalu je prešel pogovor na praznik svetega Štefana in na ofer, ki je bil običajen pri maši. Pri tem ofru se je pokazalo vselej nekoliko deklinškega in tudi fantovskega napa; dekleta so se postavljala z novimi svilenimi oglavnimi rutami, fantje pa z novimi svilenimi ovraticami. Najbolj se je postavil tisti fant, ki je dobil od dekleta za ofer ovratnico za ruto, katero je njej dal.

Alfonz se je zopet pobahal:

»Minka, najlepšo ruto boš nosila jutri, če mi daš ovratnico!«

»Nisem je še sprejela od nikogar, a tudi dala je še nisem, zato tudi ti za danes nič ne opraviš, če mi ne zameriš!« mu je povedala Minka.

»Pač ne pojdeš s staro ruto k ofru, ti, Minka Rutarjeva?«

»Ni treba stare, ko imam lepo novo; Miklavž mi jo je prinesel. Zato ne rabim tvoje, Alfonz, če mi ne zameriš!«

Fantje so hoteli videti Miklavževo ruto in silili vanjo, naj se jim pokaže v njej. Minka se je prikrito ozrla v Andreja, ki se je nasmehljajal. Zelja, da naredi njemu veselje, ko mu pokaže svoje razžarjeno, lepo lice v lepem, novem okviru mehke, blesteče svile, jo je premagala, da se je navidezno vdala prošnji fantov. Odšla je v svojo kamrico in se kmalu vrnila odeta z novo ruto. Ljubko se je smehljajal njen sladki obrazek iz lepega okvira. Samo za hip se je pojavila med vrati kakor tiha prikazen, se nasmehnila v izbo in zopet naglo izginila. Fantje so klicali za njo, da to ne velja, ker je šlo bolj hitro kakor pri ofru ali pa na trgu, ko hiti mimo njih iz cerkve. Ni se zmenila za njih klice.

Ko se je vrnila, je prisledla k jaslicam. Alfonz ji je začel nagajati:

»Lepo ruto ti je kupila mati o svetem Martinu; si morala biti čez poletje posebno pridna. Jutri boš lepa, da te bodo vsi fantje gledali pri ofru!«

»Jaz sem zmeraj pridna in če sem lepa, nisem samo v cerkvi. Molit bi hodili tja in ne zijala prodajat!«

»Seveda — ko ste ve, dekleta, same svetnice, ki se ne hodite kazat v cerkev!«

»Molčal bi in ne obrekoval poštenih ljudi!«

Tako je šla šala do Avemarije. Takrat so se fantje dvignili k odhodu.

Andrej in Minka sta znala najti hipček, da sta se med tem poslavljanjem sama sešla v mračni veži.

»Andrej, za ofer in spomin!« mu je šepnila Minka in mu porinila v žep majhen zavitek.

»Tudi jaz sem imel pripravljen zate majhen ofer, če se ti ne zameri. Škoda, da me je Miklavž prehitel!«

Stisnil ji je v roke zavitek in jo hotel pridržati, ona pa mu je naglo izvila roko in šepnila:

»Miklavž nič ne zameri in jaz še manj.«

Pohitela je v zgornjico, Andrej pa je stopil na dvorišče in se oziral okrog, kakor da bi ga zanimalo velike, zasnežene skladovnice drv.

Fantje, ki so pozdravljali očeta in mater in drugo družino, so po veži in v kuhinji iskali Minko, da bi se tudi od nje poslovili. Prihitela je po stopnicah; ko je stopila v luč ognja, ki je sijala iz kuhinje, je bilo njeno lice vse razžarjeno. Alfonz, ki se je najbolj rinil proti njej in mu je prvemu podala roko, si je v svoji domišljavosti utepel v glavo, da velja njemu ta posebna razžarjenost, zato je glasno zavriskal, ko je stopil na dvorišče.

Ko so fantje že odhajali z dvorišča, je stopil Rutar k Andreju, ki se je nekam počali obiral, in ga povabil:

»Pridi jutri k nam na kosilo. Tvoj birmanec Štefček goduje. Bomo bolj sami in si lahko v miru kaj povemo.«

Andrej ga je pogledal in pomolčal. Rodil se mu je nagel sklep:

»Pridem!« je prikimal in potem dostavil: »In tudi očeta privedem s seboj, če Vam bo prav tako!«

»Andrej, že sedaj ti po pravici povem, da bom vesel obeh jaz in pa tudi kdo drugi morda še bolj.«

Ko se je Andrej ozrl proti hiši, je stala na pragu Minka in ga pozdravljala z roko. On je zamahnil s klobukom in radostno zaukal.

Ko se je Rutar vrnil v hišo, je stala mati pri ognjišču in Minka zraven je pripravljena, da ji pomaga pri večerji.

»Za jutri pripravita h kosilu kaj priboljška; dobimo goste!« je zapovedal oče.

»Koga?« se je pre naglila Minka s trepetajočim glasom.

»Kovačevega očeta in njegovega sina Andreja, če ti bo ta obisk povšeči!« je zagodrnjal oče z zadovoljstvom in se obrnil v izbo.

Minka je objela mater in na materinem srcu izjokala prve solze svoje velike, lepe, mlade sreče. (Dalje sledi.)

Petančič Davorin:

Oder in igra.

(Dalje.)

Igranje na prostem brez odra. Izbrati si je treba res pripraven prostor. Za gledalce naj bi bil malo vzpet, za igrališče pa raven. Pozorišče se posuje, če je potrebno, s peskom in se ogradi. Kako, naj pokaže skica:

Česa je treba? Šest stebrov, primerno visokih, ki so medsebojno zvezani z žico za zaveso in pet zaves, potrebne velikosti in barve. Stranske stene se zamorejo sestaviti tudi iz kulis.

Kdaj bi bilo tako igrališče preporečljivo? Kadar nimamo večje dvorane, oziroma odra in se hočemo kolikor mogoče izogniti vsem stroškom. Če najdemo res pripraven prostor in igramo tehnično lahko uprizorljivo igro. — Oblika se zamore izpreminjati poljubno, prostor zvečati, oziroma skrčiti, če je potreba. Če se igra po dnevi, zgubi uprizoritev mnogo na efektu. Glasovi oslabe na jakosti.

O odru v dvorani. Redka so podeželska društva, ki bi imela velik in dobro opremljen oder. Večinoma se trudijo na majhnih in nerodnih odrih. S tem pa, da ima kako društvo dober oder, še ni povedano, da tudi dobro igra. Morda bi se taki igralci na slabšem odru prav slabo postavili. Možna pa je tudi obratno. — Ko stavijo nove dvorane, često pozabljajo na globočino odra in na za-oder. Mnogi odri imajo to slabo lastnost, da se ne more na njih oblika pozorišča (n. pr. sobe) spreminjati. To se mora popraviti, ker sicer vpliva zelo neugodno.

Omenim naj še samo tole: novejši čas teži vedno bolj za čim globljo, od odra, pozorišča, kostumov itd. prosto, neodvisno igro. Da bi ta ideja, kar hitro prodrila, se ni bati. Vendar bi bilo prav, kajti večkrat igra lepa oprema pozorišča večjo ulogo pri uspehu, kakor igranje samo. Nov pokret pa hoče, da igra sama izstopi iz vse te navlake.

(Dalje sledi.)

Govorniška žola

Sedaj pa, dragi prijatelj, še na kratko o tem, kakšen boji konec govora, di bi bil čim učinkovitejši. Pomni dobro, kar sem že naglašal: sredi govora ga lahko malo polomiš. do konca svojega govora imaš dovolj prilike, da to popraviš. Če se ti pa zgodi, da ob koncu svojega govora jecljaš, da besede loviš, da misli brez zveze premetavaš semtertja in da prihajaš v zadrego, potem je polom tu in težko bo fante in druge poslušalce spravljati na sestanek, na katerega sporedu bo tvoje predavanje. Konec si moraš stlačiti v glavo tako, da ti teko besede določno, jasno ter v miselni zvezi. Saj je smisel konca govora, da prepričaš poslušalce o resničnosti ter pravilnosti svojih izvajanj. S slabo prednašanim ter izvedenim koncem tega ne boš mogel doseči. Zato mora biti konec dober in prepričevalen. V zaključek govora zberi glavne in vodilne misli iz jedra govora. Ko takole ponavljaš ter v jedrnatih misli podajaš te misli, se zavedaj, da mora to ponavljanje biti kratko, dognano in vendarle popolno. Večkrat bo potrebno, in to je odvisno pač od namena, predmeta in svrhe govora, da priporočaš poslušalcem sprejetje začrtanih misli ter izvajanje v življenju. To bo pač odvisno od predmeta tvojih izvajanj. In tukaj je glavno, da so zaključne misli tople, prepričevalne ter učinkovite. Poslušalcem je treba nameniti besede, s katerimi jim sežeš v dušo in srce. Toda tudi to je zadeva nadarjenosti in govorniškega daru. Še tako velik učenjak, modrijan in pameten človek tukaj lahko odpove, ker govorniški dar pač ni združen s to ali ono vrlino ali sposobnostjo. Kdor nima govorniškega daru, pač ne bo mogel najti besedi ter izrazov, za katere ve, da bodo imeli zaželjene posledice in uspehe. Vsa skrivnost je pač v tem, da lahko samo srce k srcu govori in da samo tisti lahko prepričuje, kdor je o stvari sam najgloblje prepričan. Na obrazih poslušalcev boš kmalu videl, če si jih prepričal ali ne; na drugi strani pa upoštevaj, da poslušalec kmalu opazi na tvojem licu, zvoku besede in gibih, če si sam prepričan o tem, kar za govarjaš ali pobijaš. Za zaključek pa ti lahko služi tudi močna misel, izrek ali podoben, toda vedno v skladu s smislom ter vsebino izvajanj.

Tako sem ti torej raztolmačil v glavnih črtah vse, kar se tiče priprave ter sestave govora. Nič manjšega pomena pa ni vprašanje, kakšno mora biti prednašanje, da boš s svojim govorom žel čim lepši uspeh.

(Dalje sledi.)

Mi smo fantje

Tone:

Prijatelj, odpri oči!

(Dalje.)

Dragi Joško! Zadnjič sem Ti pisal, da je umska in srčna izobrazba ona točka, do katere mora priti vsak človek. Tebi, kot mi prčajo Tvoje besede, izobrazba ni najbolj pri srcu. Toda radi tega se Ti ne čudim. Saj nisi, dragi moj, edini, ki misliš, da potrebujejo izomike le mestni ljudje, gospoda, kmečkemu človeku pa da je izobrazba preveč, nepotrebna.

Žalostna, bridka resnica je, da prosti ljudje tako misli- te in govorite. Izobraženci, n. pr. duhovniki, učitelji in vsi drugi mislijo pa ravno nasprotno, neprestano tožijo, da manjka na deželi izobrazbe, zlasti umske, in da je zato silno težko delati z ljudmi in žeti kake uspehe. Ali se Ti, Joško, ne zdi to malo čudno? Ti, ki so bolj učeni, pravijo, da je izobrazba kmetu silno potrebna, kmet sam pa — se-

veda je tudi dovolj izjem! — pravi, da izobrazbe ne pogreša! Kako je torej s to stvarjo?

Prijatelj! Tudi jaz stojim v vrsti onih, ki trdijo, da je kmetu potreba dati najprej zadostne izobrazbe, ako hočemo, da mu zasije solnce boljše bodočnosti in vem, da bi tudi Ti mislil isto, ako bi sploh vedel, kaj je to izobrazba in kaj nam prinaša. Naš prosti človek namreč danes odklanja izobrazbo baš zato, ker ni izobražen! Nepravilno pojmovanje izobrazbe je vzrok, da tudi Vi fantje nočete o izobrazbi nič slišati! Zato Ti hočem danes podati par besed o izobrazbi sami.

Kaj je torej izobrazba? »Izobraziti« se pravi, dati kaki stvari zunanji izraz, obraz, lice. Predstavlja si, Joško moj, umetnika-kiparja, ki mora napraviti kip trpečega Kristusa. Pred umetnikom leži kos surovega, neobdelanega kamna, iz katerega naj nastane podoba Kristusa. Kaj stori kipar najprej? Temeljito bo najprej mislil in tuhtal, kako naj njegov umotvor izgleda, mislil in tuhtal bo toliko časa, da si bo ustvaril v svoji glavi čisto jasno zamisel, idejo o kipu. Sedaj umetnik že ve čisto podrobno, kako bo kip izklesal, čisto jasno sliko ima o njem, čeprav kipa ni še nikjer; pravimo, da ima jasno idejo o svojem umotvoru. In sedaj je treba na delo, tej ideji, zamisli je treba dati zunanji izraz, idejo je treba uresničiti, izobraziti, izoblikovati. In glej, po trudapolnem delu nastane iz onega neobdelanega kamna krasna podoba Kristusa, ko pade pod križem. Umetnik je klesal in klesal kamen in uresničil, izobrazil, izoblikoval svojo idejo.

Dragi Joško! Kakor je ta kipar klesal in pilil oni kamen in tako oblikoval svojo zamisel o kipu, ji dal zunanji obraz, tako moramo tudi mi klesati, piliti sami sebe. Bog je položil v človeško naravo razne sile, sile uma in volje; te sile so ono, kar povzdiguje človeka nad vsa druga zemeljska bitja, ki nimajo razuma in volje, ki se ne morejo razvijati, temveč so in ostanejo vedno iste. Človek pa se in se mora razvijati in razvija se, napreduje pa ravno po tem, da se razvija njegov um in njegova volja. Kakor je imel oni umetnik najprej o kipu neko določeno idejo, zamisel, tako ima tudi človeška duša v sebi neko misel, ki bi jo morala uresničiti. Ako se v človeku to zgodi, doseže, tedaj bo ta človek res izobražen.

Naše sile uma in volje so kakor kiparjev kamen! Ko pride človek na svet, so te sile povsem robate, neobdelane in čakajo samo, da pride kak umetnik in jih izoblikuje, izklesuje, opili. Tak umetnik je vsak človek. Vsakdo, torej tudi kmet, je naravnost dolžan, da svoje umske in srčne sile vedno in vedno oblikuje, uri. Nič bi ne koristilo onemu umetniku, če bi si ustvaril o svojem kipu še tako lepo idejo, ako bi je potem ne uresničil, ako bi kipa ne napravil. Oni kos kamna je dobil svojo veliko vrednost še le, ko ga je kipar izklesal, obdelal. Enako tudi ne koristijo dosti človeku sposobnosti, pa naj bodo še tako velike, ako jih pusti neobdelane. Obdelovati, uriti, razvijati svoje sile uma in volje se pa ravno pravi, izobrazevati se. In izobrazevati se moramo, ker s tem se izobrazujemo; izpopolnjevat se pa hočemo, ker želja po izpopolnitvi korenini že v naši naravi; kakor hrepeni vsakdo po sreči, tako stremi vsakdo po tem, da se izpopolni. To željo je položil v človekovo naravo sam Bog in On sam zahteva od nas, da oboje nekoč dosežemo. Zato hrepeni človek po napredku, izobrazbi.

V čem torej izobrazevanje obstoja? V tem, da se človek izpopolnjuje, da vedno marljivo uri in kleše svoje naravne zmožnosti, da si bistri svoj um, si širi svoje znanje, da si krepi, utrjuje svojo voljo, da si plemeniti svoje srce!

Joško moj! S tem pa imava sedaj pred sabo že razdelitev izobrazbe. Večkrat si že morda čul govoriti o umski, srčni, splošni in strokovni izobrazbi. Kaj je torej ena, kaj druga izobrazba?

Umska izobrazba obstoja predvsem v znanju, v tem, da si dodobra razbistrimo, izurimo in z znanjem obogatimo svoj razum. Tako je umsko izobražen n. pr. kak učenjak. Srčno izobražen pa je tisti, ki si je okrepil, utrdil svojo voljo, tako, da je postal res odločen, trden, kremenit značaj in pa tisti, ki si je oplemenitil svoje srce, tako, da je res pošten in dober človek.

Katera izobrazba je važnejša, umska ali srčna? Najboljše in tudi potrebno je, da je oboje združeno, ker le to bi bila res prava izobrazba kakor poje naš pesnik S. Gregorčič: Le tisto omiko jaz štejem za pravo, ki voljo zadeva, srce in

glavo. Da, ljudje močne volje, dobrega srca in svojemu stanu primerne znanja, to so izobraženci. A žal, ni vedno tako. Mnogi ljudje so umsko izobraženi, učenjaki so, pa nimajo srčne izobrazbe: slabi značaji so, njihovo srce je trdo, ne pozna usmiljenja, ljubezni do bližnjega. Drugi so pa spet srčno visoko izobraženi, pa nimajo umske omike. Kateri so tedaj boljši? Vedno in povsod je srčna izobrazba veliko pred umsko. Srčno izobražen človek bo užival med ljudmi vedno velik ugled, značajnega človeka se vsakdo veseli, ga ljubi in spoštuje; značaje ljubimo zaradi njih samih, kot ljudi, dočim cenimo kakega učenjaka, ki nima in ne pozna srčne izobrazbe, le radi njegove učenosti, ne spoštujemo ga pa kot takega, kot človeka. Najprej naj bo vsakdo dober, pravi, značajen človek, potem šele učenjak! Zato si tudi Vi, fantje, pridobivajte zdaj v svoji mladosti zlasti srčne izobrazbe; mladost je čas za to, pozneje bo prepozno! Pravim zlasti srčne izobrazbe, nikakor pa ne smeš misliti, dragi Joško, da smeš potem zanemarjati umsko izobrazbo! Kolikor moreš, pridobivaj si obojno, zakaj to je najlažje in najboljše, ker um, volja in srce so med seboj tako tesno zvezani, da se drug drugega vedno podpirajo in se morajo podpirati; saj n. pr. mora sodelovati volja, ako se hočeš česa naučiti! Um izpopolnjuje voljo, volja po um! Srčno in umsko izobraženi ljudje so res izobraženci, ki so vredni spoštovanja in časti!

Dalje ločimo splošno in strokovno izobrazbo. Splošno izobražen, pravimo, je tisti, ki je »v vsaki stvari doma«, ali kakor bi rekel Ti, ki zna in razume »vse«, ki ve tudi stvari, predmete, ki bi mu jih v njegovem poklicu ravno ne bilo treba znati. Tako poučuje n. pr. neki profesor matematiko (računstvo); računstvo mora on na vsak način znati, ker je to njegov poklic, njegova stroka. Ako se sedaj peča samo z računstvom, za druge znanosti se pa ne zanima, tako da o njih, n. pr. o zgodovini, umetnosti itd. ve le malo ali nič, tedaj pravimo, da je strokovno naobražen. Ako bi pa sedaj ta profesor imel precejšnje znanje (poleg računstva seveda) tudi n. pr. o zdravstvu, umetnosti in še drugih znanostih, tedaj bi mu rekli, da je splošno, vsestransko izobražen. Njegovo znanje je vsestransko.

Vsestranska izobrazba je dobra, vendar pa se od nikogar ne zahteva. Nujno potrebno pa je, da si vsakdo pridobi strokovne izobrazbe, to je one, ki jo zahteva od človeka poklic, stan, v katerem živi. Le misli si, Joško, zdravnika, ki bi nosil naslov zdravnika, pa bi ne imel za zdravnika potrebnega znanja! Ne imel bi strokovne izobrazbe. Ali bi mogel potem biti dober zdravnik? Kajne, da ne?

Enako pa je tudi pri kmetu. Ali more biti kmet res dober kmet, ako nima znanja, ki bi ga kot kmet moral imeti? Le verjemi mi, da ne. Tudi kmetski stan zahteva strokovne izobrazbe! Ta izobrazba ni samo dobra, temveč je potrebna; vsak kmetski fant si jo mora pridobiti, ako hoče biti kdaj res dober kmet!

Katera je ta izobrazba, o tem pa prihodnjič!

Tvoj Tone.

Sv. Ana v Slov. goricah. Zlato je dragocena, a redka kovina, zato ima tudi veliko vrednost. Ravno tako dragocena in redka je med ljudmi čednost, ki ji pravimo značaj. Leta 1895. je nek slaven ljudski zastopnik v nemškem parlamentu zaključil svoj govor z besedami: »Značajev ni več!« Brez vsakega dvoma veljajo te besede v polni meri tudi danes. Manjka nam značajnih ljudi, ki bi se stano vitno ravnali po katoliško spoznanih načelih in ta načela tudi povsod zagovarjali, in če treba, tudi odločno branili. Človeka ne cenimo samo po zunajosti, obleki in po vedenju, ampak po njegovih lastnostih. Čist in neustrašen značaj šele da človeku pravo veljavo, značajnega človeka vsakdo čisla in si ga stavi za vzor. Zlato se čisti v ognju, značaj pa v času preizkušnje, v boju. Lahko je biti značajen in se držati načel, ko ni nobenih ovir in nasprotstev, toda znano je, da ima vsaka dobra in poštena stvar svoje nasprotnike; sovražniki katoliških načel skušajo vsako dobro in pošteno stvar ovirati, in če treba, tudi zatreti. V takih težkih trenutkih, ko je treba za svoja načela kaj trpeti, žrtvovati, se šele pokaže značaj človeka v polni luči. Fantje: Če hočemo kedaj v življenju kaj pomeniti, če hočemo kedaj doseči zmago katoliškim načelom in biti drugim vodniki, vse to je odvisno od našega značaja. Fant, član katoliške organizacije, fantovskega odseka, mora biti

vedno pripravljen pokazati, da služba katoliškim idealom ni na odpoved. Zvestoba načelom, to je najlepša poteza vsakega člana naših organizacij. Malo je danes značajnih ljudi; v polni meri veljajo besede Simona Gregorčiča:

Pač mnogo moških naš vek rodi,
a malo mož, ki...

Ce jih torej manjka, jih je treba vzgojiti. Kje? V naših društvih, osobito v fantovskih odsekih. Fantovski odseki bi naj bili šola in vzgajališče značajnih mož. Iz njih bi naj izšli fantje, bodoči voditelji javnega življenja, utrjeni v ljubezni do krščanskega življenja, v zvestobi do krščanskih idej. Ni pa zadosti, da smo sami značajni, ampak še druge utrjujmo v značajnosti, da izpolnimo naročilo pesnika Gregorčiča, ki pravi:

Značajan sam, še v ljudstvu značaj
oživljaj, goji in krepčaj.
Na to mi prvo skrb obračaj,
to naša naloga je zdaj.

Značajni, neustrašeni fantje, ki bodo trdno stali na braniku naših svetinj, bodo naš ponos, a tudi naša rešitev. — Lojze Simonič.

Sv. Križ pri Ljutomeru. Čudno se je že morebiti komu zdelo, da od Sv. Križa pri Ljutomeru dosedaj ni bilo o fantih ničesar slišati, kakor da bi pri nas fantov sploh ne bilo. So že, samo nekam rezervirano so se doslej držali. Ko so pa videli, da se povsod širom Slovenije zbirajo katoliški fantje v fantovskih odsekih, pa je vzrastle pogum tudi križevškimi fantom. Kaj mislite, drugod živahno življenje v fantovskih odsekih, pri nas pa, kakor da si ne upamo na svetlo? Da bi zaostali za drugimi župnijami, nak — tega pa že ne! Zato smo si tudi pri nas v nedeljo, dne 10. aprila ustanovili v okvirju prosvetnega društva svoj fantovski odsek. Ob tej priliki je pohitel k nam tudi zastopnik mariborske podzveze br. Geratič ter nam je v jedrnatih besedah orisal cilj katoliške slovenske mladine v fantovskih odsekih. Izvolili smo si odbor, ki jamči za uspešen razvoj našega mladinskega pokreta pri Sv. Križu. Fantje, pokazimo, da tudi mi nekaj zmoremo, zato vsi v fantovski odsek. — France.

Fantje, pomlad je tu. Po dolgem zimskem času se je vendar oprostila narava zimskih spon. Solnčni žarki so privabili iz zemlje novo življenje... Cvetoča pomlad — zelenja, cvetja in fantovske radosti je med nami. Lepi čas meseca maja. Vse hiti ven v naravo. Tudi nas, fante, je pomladansko solnce zvalilo, da smo zapustili dvorano, kjer smo se skozi zimo z vso vnemo in vztrajnostjo pripravljali za obstanek in srečnejšo bodočnost naših fantovskih organizacij. Predvsem pa je bila naša priprava — okrožne tekme. Naša dvorana je sedaj pod milim nebom. V naravi se zbirajmo; kajti le v naravi je veselje, je zdravje, je domačnost in preprostost. Fantje, pomlad je pred nami... Vse duhovite sile, ki smo si jih preko zime pridobili s smotrenim delom, se bodo pomerile med seboj v plemeniti tekmi. Tekme, to je tisto merilo naših moči, od katerih je odvisna naša srečnejša bodočnost. Če pa hočemo to doseči, zato pojdemo v naravo! Vadimo, učimo, pripravljajmo se, tedaj pa na tekme! — Svojmir Slovenjgoriški.

Kaj pravite, fantje? Prav veseli me, da ste s Slovenskim gospodarjem začeli zopet s prilogo »Naš dom«, kateri je bil že od nekda naše fantovsko glasilo. Zelo ugajal pa mi je v zadnjem »Našem domu« članek o kmečkem stanu. G. Kranjc lepo opisuje kmetstvo preteklost, kmetovo ljubezen do rojstne grude, njegovo narodno zavest ter sploh vse lepote kmečkega stanu. Da, res, lep je kmečki stan, a kakor so danes razmere za nas bridke, vendar bi si nikoli ne želel drugega kakor biti zopet kmet. Izkušnja nas uči, da se vse obrača; tudi za nas bo posijalo lepše solnce. Dolžnost vseh, ki kaj morejo pomagati, bi bila, da priskočijo kmetu na pomoč, da kmetu ohranijo zemljo in da ne izgubi veselja do rodne grude. Dolžnost nas kmetov pa je, da času primerno živimo, da si drug drugemu pomagamo v vseh potrebah, da se oklenemo združništva. Poleg varčnosti, ki je bila lepa lastnost naših očetov, je treba da iščemo, ohranimo in obdržimo druge lepe navade, šege in običaje, ki so delali naše ljudi zadovoljne, značajne in srečne. Kakor se ločimo po delu, življenju in hrani od mestnega človeka, tako je treba, da bi se ločili tudi po osebnosti in zunanosti, to je no obleki. Zakaj bi ne ob tej

krizi, ko tako primanjkuje denarja, proizvajali več domačega blaga in se nosili, kakor kmečki stan zahteva. Imamo se za kmete, živimo in delamo na deželi. Ko pa se naš človek hoče malo boljše obleči, ne poznaš našega fanta od mestjana. Srce me boli, ko vidim ob nedeljah ali praznikih stasitega kmečkega fanta v modernem klobuku, v »šimic« hlačah, svilenih nogavicah in celo v nizkih lakastih čevljih. Kje so nekdanji škornji in hlače iz domačega blaga, zametni telovnik in bela srajca z židanim robcem? Zakaj bi lepa stara noša ne prišla zopet v veljavo. Ali jo smemo res samo redkokdaj videti na kakem odru, ko se igra ta ali ona ljudska igra? Kaj dela lepe druge dežele, kaj je lepo na Hrvaškem in v Srbiji ob raznih slavnostih? Ali ne ravno slikovitost narodnih noš? Splošno načelo je danes »varčevati in kupovati le domače blago«. **Koliko bi tudi mi prihranili, če bi nosili domače izdelke.** S tem pa bi tudi dvignili kmečko zavest. V Angliji so ženske sprejele nazaj nošo, ki je bila pred tremi stoletji. Zakaj bi tega ne storili tudi mi? Razmišljajmo o tem; kaj menite o tem drugod? Potem pa še nekaj: Sport prodira vedno bolj tudi na deželo. Tega se ne smemo braniti, četudi prihaja iz mesta. Oklenimo se ga, ker krepi dušo in jači telo. Po zimi smo videli na naših pobožjih polno kmetovskih fantov, ki so dosegali lepe uspehe; ali bi ne bilo lepo, če bi tudi poleti gojili kakšen šport? Jahanje je bilo že od nekda lep, plemenit šport. Naši konji pa imajo sedaj dosti časa, ker radi zastoja v prometu malo vozijo. Ali si morete misliti kaj lepšega, kakor ponosnega kmečkega fanta v narodni noši visoko na konju? Kakor je bilo pozimi živahno po hribih, ko so se fantje urili v smučanju, tako bi bilo poleti lepo v dolinah, ko bi se sukali na konjih. Nazaj k domačnosti in preprostosti! Če se bomo nosili, kakor naš stan zahteva in se držali navad in šeg naših očetov, bo kmet zopet bolj spoštovan in kmetški stan bolj uvaževan. — Kmet izpod Pohorja.

Kako delajo fantovski odseki v Slov. goricah? Slovenske gorice so že od nekda, kar se tiče organizacije, v prvih vrstah. Samoumevno, da tudi fantovski odseki vzorno vršijo svojo nalogo. Naša fantovska organizacija je v šentlenartskem okrožju zajela domala vse župnije. Izjemo delata le župniji Sv. Lenart in Sv. Bolfenk. Št. Lenarčani in Bolfenčani, kako dolgo še? Zimsko sezono so odseki dobro uporabili. Nekateri odseki, n. pr. Sv. Benedikt, so imeli tedenske sestanke, na katerih so predelali vso tekmovalno snov, predvsem pa okrožnico papeža Pija XI: »O obnovi socialnega reda po evangeljskih načelih«. Težka je ta tvarina, toda važna, saj prav od pravilne rešitve socialnega vprašanja zavisi usoda človeštva. Marljivo so se kosali z bedeniškim odsekom Antonjevčani, Anovčani in Trojičani. Kdo bo prvi, bo pokazala prihodnost. Tudi na odru so se odseki marljivo udeleževali. Anovčani so vprizorili igro: »Na dan sodbe«, Benedičani pa »Pri kapelici«, s katero so šli gostovat celo v Gornjo Radgono. No sedaj, ko je ozelenela trata, pa se bo začelo novo življenje. Ven iz zatohlih sob, ven iz dvoran pod vedro nebo, ven na solnce. Tu v čistem zraku, na zeleni trati, tu bo sedaj glavno torišče dela naših fantovskih odsekov. Sport! Nekoliko tuje nam zveni ta beseda, vajeni smo bili druge. Toda nič ne de! Vemo, da je sport telovadba bodočnosti. Zato bodemo skakali po dolgem in počez, metali žogo, za zamenjavo kolesarili ali plavali. Kako se bodo odseki našega okrožja postavili v posameznih panogah sporta, bodo pokazale tekme, ki bodo koncem maja. Trde bodo te tekme. Vsak bo hotel biti prvi. Kdo bo prvi v okrožju, o tem bodemo poročali. Na odsekih, odnosno na članih pa je, da se skušate kolikor mogoče približati temu cilju. Na svidenje, ko se bodemo poprijeli v ljubi bitki — pardon — na tekmi. — ič.

Slovensko dekle

Marici iz Pohorja. Z veseljem smo prebrale dopis Marice iz Pohorja v »Našem domu« v zadnji številki. Zares je potrebno, da se dekliski krožki po posameznih prosvetnih krožkih oživotvorijo ter da prično delovati. Sicer je res, da

delujejo dekleta v Marijinih družbah in da sodelujejo vsepovsod pri raznih igrah, pevskih nastopih itd. Toda nam dekletom je treba tudi prosvetne vzgoje ter izobrazbe, kar naj bi nam nudili dekliški krožki. Tudi me smo mnenja, da se naj v Mariboru v okrilju Prosvetne zveze osnuje odsek za vodstvo dekliških krožkov in pa da se čimpreje napravi načrt za uspešno prosvetno delovanje dekliških krožkov. Pojdimo za vzorom živahnega prosvetnega dela ter se zbirajmo po vseh krajih naše škofije po krožkih naših izobraževalnih društev. — Zora iz Savinjske doline.

Kar slovenska dekleta zanima, bomo odslej objavljali pod gornjim naslovom iz življenja, gibanja in delovanja žena in deklet v drugih deželah in državah. V naslednjem prinašamo sledeče zanimivosti:

Junaška sestra. Katoliška šola sv. Hijacinta v Hawthorne v ameriških Zedinjenih državah je pogorela do tal dne 18. novembra. Vsi otroci so se rešili, ker so jih sestru učiteljice spravile pravočasno iz gorečega poslopja. V pogorišču je ostala 67 letna sestra Bernarda Lowell. Videli so jo v drugem nadstropju, ko je šla od sobe do sobe in se hotela prepričati, da so vsi njeni varovanci na varnem. Ker je bila gluha, ni čula svarilnih klicev iz ceste in tudi ne prasketanja ognja. Njeno truplo so našli med razvalinami po požaru.

Moda — tiran. Kakšen tiran je moda, vidimo najbolje na Kitajskem. Kitajka se je začela probujati šele pred dobrimi petindvajsetimi leti, ko so se vrnile iz ameriških šol prve Kitajke. Napovedale so takoj boj povijanju nog. Kot je vsakomur znano, ima Kitajka izmed vseh žensk najmanjše stopalo. Temu je krivo povijanje nog v mladih letih. Seveda jo to kvarjenje nog ovira pri hoji in tudi pri delu. Socijologi, ki se zanimajo za ženska vprašanja, so seveda obdolžili moškega, da jo je lažje podjarmil in da se je držala doma. Ker je ta trditev brez vsake zgodovinske podlage, bo najbrž resnica, da je Kitajka naložila to breme nase sama na ljubo modi. Po stari kitajski legendi je prišlo pačenje nog v rabo pred dobrimi tisoč leti. Začela se je tekma med ženskim spolom, ki je končno zaslužila vse kitajsko prebivalstvo. V južnem delu Kitajske se je posrečilo vladi pregovoriti žensko, da je opustila ta starodavni običaj, v oddaljenejših provincah je bilo pa vsako prizadevanje zaman. Kot poročajo kitajski časopisi je razpisala krajevna vlada v provinci Suiyan zadnje čase občutne kazni za one matere, ki se nočejo odvaditi temu, da bi kvarile svojim hčeram noge. Vsote, ki se naberejo na ta način, se uporabljajo v ta namen, da se plačujejo nagrade onim, ki ovadijo take nespametne matere. Kako težko stališče imajo oblasti pri tem delu, poroča general Feng, guverner severnih provinc. Razposlal je na stotine dijakinj iz višjih šol v Honan. Te so šle iz enega sela do drugega s premikajočimi slikami. Slike so kazale dekleta vseh narodnosti pri delu in pri igri. Poleg tega so poučevale te dijakinje svoje poslušalke o pomenu zdravja za posamezne in družbo. Kljub vsem prizadevanjem vlade je danes še vedno nad 40 milijonov Kitajk, ki se smatrajo iz boljše družbe in se še vedno trdovratno drže starih običajev. Res, ni ga tirana hujšega kot je moda...

Katoliška prosveta

Prosvetne knjižnice, ki jo kakor znano izdaja mariborska Prosvetna zveza in ki jo urejuje profesor in pisatelj dr. Jeraj, 10. in 11. zvezek sta pred nedavnim izšla ter vsebujeta temeljita in strokovna razmotrivanja inž. P. Simoniča od mariborske Vinarske in sadjarske šole o kmetijskem knjigovodstvu. Potrebno in priporočljivo je, da si knjižico pogledajo vsi naši prosvetni in društveni delavci na deželi, da bodo lahko obe ti knjižici v svojem okolišu širili. Kmetijsko knjigovodstvo je nekaj, preko česar ne more nobeden napreden sodobni gospodar, ki si glede pomanjkljivosti in prednosti svojega gospodarstva hoče biti vsak trenutek na jasnem. Saj je takšno moderno kmetijsko knjigovodstvo prodrlo že v vse gospodarsko in kmetijsko

napredne države, kjer je bilo kmetijskemu prebivalstvu v hasek in blagostanje. Knjižico najtopleje priporočamo. Cena za redne naročnike Prosvetne knjižnice samo Din 2.—, nenaročnike Din 3.—. Obsega 32 strani.

Prosvetno-sportni tečaj je bil v nedeljo, dne 10. aprila pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Program tečaja je spremljalo 33 fantov z velikim zanimanjem. Tečaj je bil namenjen za del fantovskih odsekov ljutomerskega okraja in je zelo lepo uspel. Na tečaju sta predavala oba podpredsednika mariborske Prosvetne zveze, in sicer je tolmačil prof. dr. Josip Jeraj papeževo okrožnico »Quadragesimo anno«, dr. Fran Vatovec pa je praktično uvajal fante v poslovanje. O sportu je predaval Francelj Dujec.

Po duhu bratje vsepovsod

Mednarodne tekme katoliških telovadnih organizacij se vršijo letos v dnevih od 16. do 18. julija v Franciji, in sicer v Nici. Kako odlično mesto zavzemajo te katoliške telovadne organizacije dokazuje pač najboljše okolnost, da sta prevzela častno predsedstvo prireditve g. predsednik francoske republike Doumer ter ministrski predsednik. Vlado bo na teh svečanostih zastopal aktiven minister. Svočas so se ob takšnih prilikah lepo postavili tudi slovenski fantje; letošnjih tekem pa se žal ne bodo mogli udeležiti.

Dobre knjige

Knjiga o lepem vedenju je naslov knjigi, ki je izšla pred nedavnim v založbi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani in ki obsega 388 strani. Cena je Din 50.—; vez. Din 64.—. V knjigi se popisuje, kako se je treba v družbi obnašati, da ni posmeha od strani drugih, ki vedo, kako se je treba v družbi obnašati.

Kake obveznosti imamo do svojih gostov? O tem razmotriva na novo izšla knjiga »Naši gostje«, ki je opremljena s številnimi lepimi slikami. Cena v platno vezani knjigi je Din 45.—. Tudi ta knjiga je izšla v založbi Jugoslovanske knjigarne.

Mohorjeva knjižica 48. zvezek X. obsega zanimivo povest iz zagrebškega življenja, ki jo je spisal Bogomir Magajna. Obsega 270 strani in stane Din 52.— v platno vezana in Din 36.— broširana. Za ude Mohorjeve družbe 25% ceneje, če naročijo knjigo naravnost pri založnici.

Pomembno nalogo si je stavila Jugoslovanska knjigarne v Ljubljani z izdajanjem Levstikovih zbranih del. Urejuje to zbirko dr. A. Slodnjak ter je pred nedavnim izšel četrti zvezek zbranih del, ki stane Din 85.—.

Vse navedene knjige mladini ter knjižnicam prosvetnih društev najtopleje priporočamo. Naročajo se lahko tudi pri knjigarni Cirilove tiskarne v Mariboru, Koroška c. 5.

tem in onem

Posebne šole v Berlinu. Mnogo tega, kar vidimo v navadnem življenju, se nam zdi razumljivo kar samoposebi in mi mislimo, da to ali to sploh drugače biti ne more. Mi se nič ne čudimo, če se nam prodajalke prijazno smehljajo, da služabniki molče itd., mi mislimo, da mora vse to že tako biti. Mnogo tega je res samoposebi razumljivo, mnogo je pa tudi stvari, ki se jih moraš priučiti popolnoma, če hočeš, da nihče ne razločuje na tebi tega, kar si se naučil

od tvoje narave. V Berlinu imajo n. pr. posebno »šolo za smehljanje«. Tam se uče prodajalke, vajenke in ženske sorodnih poklicev, kako se morajo kupcem pravilno nasmehljati, da napravijo nanje dober in ugoden utis. To šolo obiskujejo večinoma 14 do 17 let stare deklice, kjer se učijo pravilno prodajati. Prodajalka mora znati biti vladna, mora prijazno kazati vse blago in zavoj lepo zaviti. Predvsem pa se morajo naučiti prijaznega smehljanja, da »pali«. Posebno šolo je ustanovila tudi neka gramofonska tvrdka za svoje prodajalke. Tam se dekleta učijo, da gramofonska plošča ni navadna plošča, ki toliko in toliko stane, ampak prodajalka mora znati dajati kupcem vsa potrebna pojasnila o tem, kdo je komad zložil, kaj je dotični skladatelj še zložil, kakšni plesi so moderni, iz katere opere ali operete je ta ali oni komad itd. Posebne šole imajo v Berlinu tudi za prodajalce raznega blaga po ulicah. Tam se učijo, kako je treba kričati in kdaj in kako je treba blago hvaliti, da privabijo kupce. Tudi za ljudi, ki bi radi postali dobri govorniki, imajo več govorniških šol. Te šole obiskujejo šolarji in šolarice in delavci in trgovci. Vsi ti ljudje, ki vedo cenit vrednost lepega in spretnega govora, prav radi obiskujejo te šole. Dobro je obiskana tudi šola za služabnike in služabnice vseh vrst. Tečaji trajajo po pol leta, gojenci pa se učijo, kako se pravilno čistijo obleke in čevlji, kako morajo biti pospravljene razne sobe, kako je treba zlagati za potovanje potrebne stvari v kovčege in sploh vse, kar rabi dober »sluga imenitnega gospoda«, ali pa komornica razvajene pevke. Za ljudi, ki bi radi dobili službo v barih, obstoja šola za mešanje raznega žganja. Te ljudi prav dobro plačujejo . . .

Za Hšalo in za res

Račun. Grajski.

$$\begin{aligned} & \cdot - V^7 + E^2 - O^3 + A^5 + \\ & + O^2 - H^2 - V^4 + K^3 - \\ & - R^3 - E^3 + A^0 = ? \end{aligned}$$

Črkovnica. — ran.

A	L	H	K	A	R	K
D	N	S	S	E	A	O
O	I	N	E	Š	R	T
D	A	A	J	G	L	O
A	U	R	I	T	J	N

Skrivnosten napis.

Planinšek.

Ecr — sob — jan — kind — os — ni — atar — vu —
mirp — do — ag — ing — ivd — at — arb — ibu —
ljesaz — ibrks. —

Sestavnica. Lojzek J.

gjlaauml, laaz, ni, itlevas, pleeš, aezvzd, at, ivdoal, ej,
eogn, evs, ailm, odr, ej, je, anš, amn, dzevza.

Sestavi iz teh razmetanih črk besede in jih sestavi v
pravilen vrstni red, dobil boš lep Gregorčičev verz.

Uganki.

V hlevu stoje trije osli; kateri je med njimi naj-
modrejši?

Koliko črk potrebuje tiskarna, da natisne »Naš dom«?
Rešitev ugank je poslati najkasneje do
12. maja.

Rešitev ugank v aprilski številki.

Posetniki: Dobri vojak Švejč. Cvetličarka.

Konjiček: Dolg je volk.

Skrit pregovor: Sila nikoli ni mila.

Uganke: Pšenica. Sive. Zarja. Četrtek.

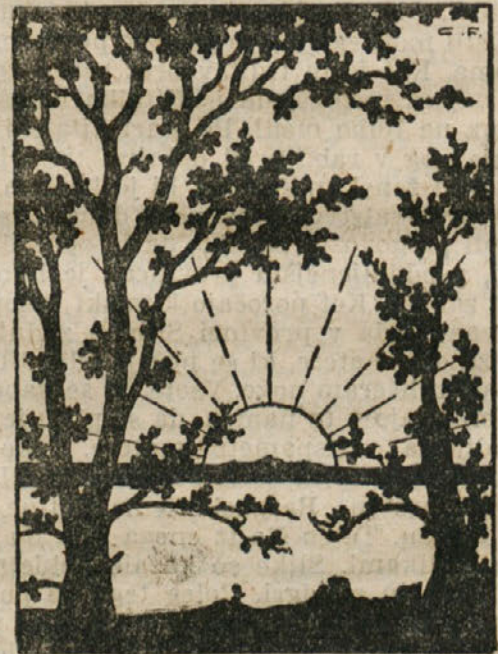
Računska naloga: Kjerkoli je največja sila,
tam je božja roka mila. A. M. S.

Prav so rešili: Jug Franjo, Studenci pri Mariboru; Ela Cencelj, Tremerje; Jernej Kladenšek, Zadobrova, p. Celje; Ignac Čeh, Cogetinci, p. Sv. Anton v Slov. goricah; Jože Novak, Banovec, p. Križevci pri Ljutomeru; Ivan Kranjc, dijak, Maribor; Slavko Žličar, Ponikva ob juž. žel.; Joško Zupanc, Griže pri Celju; Franc Kosar, Radvenci; Ignacij Cuderman, Tupaliče, p. Preddvor; Martin Obrn, dijak, Hardek, p. Ormož.

Izžrebana sta bila: Jernej Kladenšek, Zadobrova, p. Celje; Ignacij Cuderman, Tupaliče, p. Preddvor.

Ugankarjem: Zdi se mi, da so bile nekatere uganke trd oreh za premnoge ugankarje. Ker jih niste mogli kar tako rešiti, pa ste zgubili potrpljenje ter djali vse v stran, češ, naj se mučijo drugi. Ali ni bilo tako? Pravijo, da je potrpljenje božja mast, zato svetujem našim pridnim ugankarjem in ugankaricam, da se poslužijo tega sredstva, ko se bodo spravili nad kakšno malo težko uganko. Če nekoliko bolj napnete svoje možgane ne bo nič škodovalo, ampak boste pokazali, da ste fantje in dekleta kakor se spodobi. — Torej pogum velja!

Ernest, Pragersko: Ko sem dobil Vašo rešitev ugank, bi me kmalu razneslo od smeha — najbrž ste jih reševali 1. aprila, zato so tudi vse bolj aprilske. — France in Jože, Češnjica: Prav žal mi je bilo, da Vaju nisem mogel uvrstiti med rešilce v aprilski številki. Rešitev je došla prepozno. Upam, da bo drugič boljše. — France, Radvenci: Križaljka »Naš dom« bi bila pretrd oreh za moje ugankarje, zato sem jo odložil, sicer pa ima tudi nekaj pogrškov, druge uganke pridejo na vrsto.

Kje je otrok, ki se je ravnokar sprehajal po obrežju?
(Obrni sliko na levo.)

Prvi in edni slovenski zavarovalni zavod

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

v Ljubljani, Dunajska cesta 17

sprejema: v požarnem oddelku: zavarovanja vseh poslo-
pij in premakljivih predmetov, ki se poškodujejo po og-
nju, strelji in po eksploziji svetilnega plina, cerkvene zvo-
nove proti razpokli, steklo in zrcala proti ubitju po znatno
nizkih cenah; v življenjskem oddelku: zavarovanje na do-
živetje in smrt v vseh sestavah, zavarovanja na otroško
doto, rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejšimi
pogoji.

Podružnice: Sarajevo, Vojvode Stepè obala 42; Zagreb, Mi-
hanovičeva ulica 2; Celje, Cankarjeva ulica 4; Split, Ulica
XI. puka 22; Beograd, Dečanska ulica 27. Ceniki in pojas-
nila z obratno pošto brezplačno. Zanesljivi posredovalci
se vedno sprejemajo.